

Lisované sklo z Velkých Karlovic

Pokud trávíte lyžařskou sezonu v okolí Velkých Karlovic a obdivně se kocháte krajinou, tak vězte, že ještě před sto lety zdejšímu kraji vévodily sklárny, jejichž výrobky byste našli téměř v každé domácnosti tehdejšího Rakousko-Uherska. Průmyslová revoluce zasáhla ke konci 19. století i zalesněné kopce Valašska, kde největší sklářský podnik monarchie, firma S. Reich & Co, provozoval hned pět skláren a brusírnu. Do jedné z nich soustředila výrobu lisovaného skla určeného především pro uherský trh.

sklárny rozrostl i o dílnu pro zhotovování kovových forem, kterých bylo po padesáti letech v provozu několik tisíc. Sklo z Vel-

DÓZA NA CUKR, lisované sklo, S. Reich & Co. Mariánská huť Velké Karlovice – Léskové, před 1886. Foto: MRV

kých Karlovic zpočátku napodobovalo produkci ostatních evropských (především francouzských) skláren, ale po dvou desetítkách let už lze v nabídkovém katalogu

firmy dohledat i vzory opatřené ochrannou známkou. Základ tvořilo sklo nápojové, ale mezi chráněnými dekory lze nalézt i řadu dóz na cukr. K oblíbeným patřila např. dóza ve tvaru slepičky s kuřátko, vyráběná od roku 1890 až do roku 1907, kdy ji nahradila menší a jednodušší varianta (bez kuřátek). Navzdory ochranné známce se však nejedná o žádný unikát: dózu ve tvaru slepice v košíku na přelomu 19. a 20. století nabízely také např. jizerská sklárna Riedel, slezské Zabkowice, sklárny Vallerysthal a další německé sklárny.

Sklárna ve Velkých Karlovicích-Léskovém ukončila svůj provoz v roce 1930, výroba byla přesunuta do Valašského Meziříčí, kam se postupně přestěhovaly i rodiny sklářů – lisařů. Po šesti letech už na místě huti stály jen rozbořené zdi. Sklářský průmysl se z údolí vytratil, ale krásu lisovaného skla můžete ještě dnes obdivovat v tamním Karlovickém muzeu nebo v muzeu ve Valašském Meziříčí, kde má své místo v zámeckých pokojích.

Kamila Valoušková
historik umění Muzea regionu Valašsko

muzejní kukátko

Technika lisování skla se ve sklářské výrobě rozvíjela v průběhu 19. století jako levnější verze foukaného a broušeného skla. Efektivně plasticky zdobené lisované sklo sice vyžadovalo vyšší prvotní investice, ale jeho výroba se sklárnám vyplácela. Firma S. Reich & Co začala s rozsáhlejší výrobou lisovaného skla v Mariánské huti ve Velkých Karlovicích-Léskovém po roce 1874. Kromě anglického lisu se areál